

ВИСНОВОК

рецензента,

**доктора філософських наук, професора
Богданова Володимира Семеновича,
про наукову новизну, теоретичне та практичне
значення результатів дисертації**

**Гранатирка Богдана Віталійовича «Українська національна ідея як
підґрунтя суспільного розвитку: соціально-філософський аспект»,
на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії,
за спеціальністю 033 – філософія**

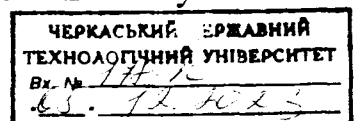
Дисертація Гранатирка Богдана Віталійовича на тему «Українська національна ідея як підґрунтя суспільного розвитку: соціально-філософський аспект» є актуальним і важливим науковим дослідженням, яке має значний теоретичний і практичний внесок у розвиток соціальної філософії, філософської антропології, філософії освіти та інших суміжних гуманітарних наук.

Автор дисертації уважно дослідив історико-культурну традицію розгляду концепту національної ідеї назагал і української національної ідеї зокрема. Він здійснив теоретико-філософський аналіз структури філософеми української національної ідеї та її специфіки, розглянув кореляцію філософії української національної ідеї та філософської традиції українського націоналізму, з'ясував специфіку української національної ідеї та українського національного міфу у контексті кореляції ідеології та філософії, з'ясував зв'язок суспільного розвитку та філософського осмислення соціальності з поняттями національної ідентичності та концептом національної ідеї, окреслив модуси впливу української національної ідеї на суспільний розвиток, становлення політичної модерної нації та ствердження національної ідентичності.

Дисертація відкриває нові горизонти вивчення національної ідеї в українській соціальній філософії, пропонуючи глибокий аналіз та новаторський підхід до цього ключового поняття. Вперше в контексті української дискусії розглядаються діалектичний характер і трансформаційна природа національної ідеї, її здатність до реінтерпретації та збереження смислового ядра. Ця робота висвітлює специфіку кореляції між національною ідеєю та її репрезентацією в різних формах дискурсивних практик.

Важливим є розкриття національної ідеї як складного смислового комплексу, що охоплює широкий спектр сфер: від історико-культурного до медійного, соціального та економічного розвитку. Аналізуються різні функції цієї ідеї, її вплив на етнонацієтворення, ідентифікацію, культурологію, а також релевантність у комунікативних практиках та репрезентації в медійному середовищі.

Наукова робота акцентує увагу на аспектах зв'язку між національною ідеєю та поняттями нації, націоналізму, ідеології, колективною уявою та

соціальною міфологією. Важливим внеском є обґрунтування взаємозв'язку ідеї з концепціями національної ідентичності, що проявляється у різних сферах соціального життя.

Дослідження простежує форми взаємодії національної ідеї на суспільний розвиток, політичне формування нації та ствердження національної ідентичності. Робота дозволяє краще розуміти її перспективи у сучасному світі, сприяючи розвитку української соціальної філософії та національного самосвідомлення.

Дисертант ґрунтовно досліджує теоретичну базу дослідження, аналізуючи праці вітчизняних та зарубіжних науковців та розкриває складний, багатогранний характер національної ідеї, її взаємозв'язок із такими поняттями, як міфологія, колективна уява та ідеологія. Він також обґрунтовує важливість дослідження національної ідеї в сучасному світі.

Автор дисертації досліджує історію становлення та розвитку української національної ідеї. Він виділяє різні етапи її розвитку та аналізує сучасні інтерпретації української національної ідеї. Зокрема, у підрозділі 2.2. «Сучасний стан наукового осмислення української національної ідеї» дисертант розглядає сучасні інтерпретації української національної ідеї, які, на його думку, перебувають на етапі утворення новітніх візій національної ідеї.

Зазначається, що сучасні інтерпретації української національної ідеї у коливанні між «романтизацією» та «деромантизацією» потребують її синтетичного розгляду саме в онтологічному й гносеологічному прочитанні.

Ці твердження є цікавими, оскільки сучасні інтерпретації української національної ідеї часто односторонні та не враховують її складного та багатогранного характеру. Українська національна ідея розглядається як концептуальна або когнітивна метафора. Цей підхід також є цікавим та перспективним.

Акцентується увага ролі національної ідеї у формуванні національної ідентичності. Аналізується вплив глобалізаційних процесів на національну ідентичність. Дисертант ґрунтовно досліджує теоретичну базу дослідження, обґрунтовує важливість дослідження національної ідеї та національної ідентичності в контексті суспільного розвитку, а також розкриває складний та багатогранний характер взаємозв'язку національної ідеї та національної ідентичності.

У підрозділі 3.2. «Глобалізаційні процеси сучасності і трансформації соціальної та культурної ідентичності у контексті суспільного розвитку» автор розглядає національну ідею в контексті глобалізаційних процесів сучасності та трансформацій соціальної і культурної ідентичності. Дисертант стверджує, що глобалізаційні процеси не нівелюють національну ідею й ідентичність, а лише стимулюють їхню кристалізацію.

Відтак, глобалізаційні процеси не спричиняють втрату національної ідентичності, а лише стимулюють її розвиток. Таким чином пропонується новий підхід до розуміння структури національної ідеї, який враховує її дискурсивно-символічний аспект. Досліджується вплив національної ідеї на суспільний розвиток та її роль у формуванні громадянського суспільства та реалізації державної соціальної політики.

У підрозділі 4.2. «Філософсько-дискурсивні модуси інтерпретації української національної ідеї та суспільного розвитку» автор розглядає філософсько-дискурсивні форми інтерпретації української національної ідеї як чинника суспільного розвитку, які обумовлюються насамперед постанням сучасного медіапростору, нових життєвих форм людей і спільнот, цифровізацією, новими модусами трансляції інформації, постанням суспільства знань.

Зазначається, що інноваційність та конкурентноздатність як ознаки такого типу розвитку передбачають національну ідею як мотиваційний смисловий комплекс, який формує потоки соціальної інформації та зміст соціальної комунікації.

Таким чином національна ідея є важливим чинником суспільного розвитку в сучасних умовах. Цікавим є підхід до розуміння взаємозв'язку національної ідеї та суспільного розвитку, який враховує саме роль медіапростору та цифровізації.

Проведено ґрунтовний теоретичний аналіз національної ідеї як чинника суспільного розвитку. Автор чітко визначає поняття національної ідеї, її структуру, функції, зв'язок із поняттями національної ідентичності, ідеології та соціальної міфології. Він також розкриває специфіку української національної ідеї як динамічного історико-культурного явища, процесуалізацію її в дискурсі соціальної інформації, освіти, громадській opinio, колективній уяві, масовій та індивідуальній свідомості. Національна ідея є основою для формування національної ідентичності, державотворення, культурної та економічної самобутності. Вона також виступає як мотиваційний смисловий комплекс, який формує потоки соціальної інформації та зміст соціальної комунікації.

Проте, є деякі неточності. Наприклад, автор говорить про те, що українська національна ідея є аксіологізованою. Національна ідея – це ідея, яка ґрунтується на певних цінностях. Тому правильніше було б сказати, що українська національна ідея містить аксіологічні компоненти.

Список використаних джерел є достатньо об'ємним (348 позицій), включає як вітчизняні, так і зарубіжні джерела (99), які відображають широкий спектр наукових підходів до дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження відповідає науковому напряму кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного

